

Inventarisatie Campussen 2023

Aanleiding

In het programma Ruimte voor Economie heb ik aangekondigd om de campusinventarisatie over de omvang en locaties van diverse campussen in Nederland van 2018 te actualiseren.¹ Campussen zijn belangrijke fysieke locaties binnen het uitgebreide landschap van Nederlandse onderzoeks- en innovatie-ecosystemen.² Deze locaties fungeren als centra waar bedrijven en kennisinstellingen in samenwerking met overheden werken aan onderzoek en aan doorontwikkeling van nieuwe technologieën die bijdragen aan productiviteitsgroei en brede welvaart. Niet voor niets landt de Rijksinzet gericht op onderzoek en innovatie door kennisinstellingen en bedrijven in belangrijke mate op campussen. Daarom brengen we periodiek in kaart hoe campussen zich ontwikkelen. Deze inventarisatie richt zich op de rol van campussen in Nederlandse onderzoeks- en innovatie-ecosystemen. Meer dan in het verleden kijken we bij deze inventarisatie naar de ontwikkeling van innovatieve bedrijven op campussen. We hebben hiervoor gebruik gemaakt van een datagerichte aanpak.

Ook heb ik uw Kamer eind 2022 geïnformeerd over campussen in relatie tot de Wet Vifo.³ Met deze actualisatie van de campusinventarisatie monitor ik de actuele ontwikkeling van campussen zodat ik (via het Bureau Toetsing Investerings) dit kan betrekken bij de uitvoering van de investeringstoets.

In deze brief ga ik in op het belang van campussen, de resultaten van deze inventarisatie en het vervolg. In de bijlage vindt u meer inzicht in de techniek achter deze inventarisatie: welke criteria zijn gebruikt en wat betekent een data gerichte aanpak.

Campussen: belangrijke locaties in onderzoeks- en innovatie-ecosystemen

Het kabinet investeert in een innovatieve economie. Daarbij richten we ons op de realisatie van transitie (digitaal en verduurzaming), behoud van economische weerbaarheid en versterking van innovatieve ecosystemen.⁴ Voor een innovatieve economie zijn hogere private R&D-investeringen nodig. Die verhoging willen we realiseren door een verdere ontwikkeling van innovatieve ecosystemen, waarin bedrijven, kennisinstellingen en overheden samenwerken en investeren. Het vertrekpunt is gunstig; Nederland is namelijk rijk aan innovatieve ecosystemen, waarvan een belangrijk deel clustert in bijvoorbeeld Eindhoven en Amsterdam. In Amsterdam-Utrecht (zakelijke dienstverlening) en Eindhoven (technologische industrie) is een sterke groei van economie en werkgelegenheid zichtbaar, waardoor die gebieden een aantrekkende werking hebben op hoogopgeleid talent, nationaal en internationaal.

Er zijn ook kleinere maar belangrijke concentraties van innovatieve bedrijvigheid. Een voorbeeld hiervan is het Leiden Bio Science Park, waar ruim tweehonderd organisaties samenwerken op het gebied van levenswetenschappen en gezondheid. Deze campussen of scienceparken functioneren daarin doorgaans als centrale punten in onderzoeks- en innovatie ecosystemen. Deze campussen hebben een focus op onderzoek en innovatie, hier starten veel startups en vindt valorisatie van onderzoek plaats. Daarnaast zijn campussen fysieke plekken die hoogwaardige vestigingsmogelijkheden bieden voor kennisintensieve bedrijvigheid en voor (het gezamenlijk gebruik van) onderzoeksfaciliteiten, zoals lab-, clean room en testfaciliteiten.

De focus van deze inventarisatie ligt op campussen waar onderzoek en innovatie gericht op productiviteitsgroei en brede welvaart centraal staat. Op deze campussen of scienceparken bevinden zich veel instellingen die door het Rijk worden ondersteund en vindt veel onderzoek en innovatie plaats met behulp van onze innovatie-instrumenten.⁵ Voor het ministerie van OCW zijn campussen vaak de locaties waar universiteiten, hogescholen en onderzoeksinstituten gevestigd zijn. Ook zijn het plekken waar grootschalige infrastructuur voor onderzoek aanwezig is en plekken waar door NWO toegekende onderzoeksmiddelen aan onderzoek consortia neerslaan. Op campussen zijn ook veel bedrijven gevestigd die gebruik maken van instrumenten van het

¹ [Programma Ruimte voor Economie | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

² [Kabinetsstrategie Versterken van onderzoeks- en innovatie-ecosystemen, 2020](#)

³ [Stand van zaken Wet vifo en onderzoek naar campussen, december 2022](#)

⁴ [Kamerbrief over perspectief op de Nederlandse economie | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#) [Kamerbrief over perspectief op de Nederlandse economie | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl](#)

⁵ [Beantwoording vragen van het lid Wiersma \(VVD\) aan de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap en de Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat over het Manifest «Toplocaties»](#)

ministerie van EZK gericht op het stimuleren van innovatie. Voorbeelden van deze instrumenten zijn de WBSO, het innovatiekrediet, vroege fase financiering, Seed Capital en Invest-NL. Ook organisaties voor toegepast onderzoek (TO2-instellingen), zoals TNO en Deltares, zijn in belangrijke mate op campussen gevestigd. Vanuit het Nationaal Groeifonds landen diverse investeringen in nieuwe onderzoeksfaciliteiten, zoals het House of Quantum in Delft, op campussen. Daarnaast is er intensieve samenwerking tussen de rijksoverheid, provincies en gemeenten voor campussen relevante activiteiten. Regionale Ontwikkelingsmaatschappijen (ROM's) investeren middelen en business development-capaciteit waar innovatieve bedrijven op de campussen gebruik van maken. Europese Regelingen, zoals EFRO, zijn gericht op versterking van onderzoek, valorisatie-activiteiten en samenwerking in regio's, en landen eveneens vaak op campussen. Hetzelfde geldt voor de mkb-innovatiestimulering Regio en Topsectoren (MIT), waarmee het Rijk samen met provincies investeert in innovatieve mkb-bedrijven in de regio.

Resultaten inventarisatie

De resultaten van de campusinventarisatie, in de vorm van een campussenkaart van Nederland, treft u aan op de volgende pagina. Deze is gebaseerd op de volgende data van het bureau Innovatiespotter die u kunt vinden via de volgende [LINK](#).

Campussen zijn in te delen in drie groepen. Een aantal campussen beschouwen we als 'volwassen'. Deze campussen zijn aanzienlijk in omvang en bevatten vaak een hoofdvestiging van een universiteit of een grote vestiging van een internationale onderneming en minimaal 45 innovatieve bedrijven in de gebruikte dataset. Daarnaast zijn er 'groeicampussen' die eveneens aan alle criteria voldoen maar een kleinere schaal hebben. Hier zijn kleinere aantallen innovatieve bedrijven aanwezig en/ of is de kennisdrager gemiddeld genomen minder manifest aanwezig. Tenslotte zijn er 'ontwikkende campussen' die soms nog volop in ontwikkeling zijn of een kleinere kennisdrager hebben maar wel over unieke faciliteiten beschikken. Deze zijn daarom ook in deze inventarisatie opgenomen. Een technische beschrijving van de werkwijze treft u aan in de technische toelichting in de bijlage.

Inventarisatie Campussen 2023

Volwassen Campussen

- 1 Campus Groningen
- 2 Amsterdam Science Park
- 3 Amsterdam Life Sciences District
- 4 Kennispark Twente, Enschede
- 5 NL Space Campus, Noordwijk
- 6 Leiden Bio Science Park
- 7 Utrecht Science Park, Utrecht*
- 8 TU Delft Campus
- 9 Wageningen Campus
- 10 Novotech Campus, Nijmegen
- 11 TU/e Campus Eindhoven
- 12 High Tech Campus Eindhoven
- 13 Brightlands Chemelot Campus, Geleen
- 14 Brightlands Maastricht Health Campus

*Indusief USP Bilthoven

Groei Campussen

- 15 High Tech Systems Park, Hengelo
- 16 RDM Campus, Rotterdam
- 17 Campus Heijendaal, Nijmegen
- 18 Pivot Park, Oss
- 19 Gatez Aeroparc, Rijen
- 20 Brainport Industries Campus, Eindhoven
- 21 Automotive Campus, Helmond
- 22 Brightlands Greenport Campus, Venlo

Ontwikkelende Campussen

- 23 Water Campus Leeuwarden
- 24 Energy & Health Campus Europe, Petten
- 25 Health & Innovation District Amsterdam
- 26 Kenniskwartier, Amsterdam
- 27 Dutch Innovation Park, Zoetermeer
- 28 Biotech Campus Delft
- 29 Rotterdam Square
- 30 Campus Woudestein, Rotterdam
- 31 Green Chemistry Campus, Bergen op Zoom
- 32 Spoorzone Tilburg
- 33 Brightlands Smart Services Campus, Heerlen

Bron: Innovatiespotter 2023

Het aantal geïnventariseerde campussen is met 33 ongeveer vergelijkbaar met de vorige inventarisatie toen er 35 waren geïdentificeerd. In deze inventarisatie is nadrukkelijker gekeken naar de aanwezigheid van innovatieve bedrijven. Dit is de belangrijkste reden dat meer campussen dan in het verleden als volwassen campus zijn geïdentificeerd. Voorbeelden van campussen waar we veel innovatieve bedrijvigheid signaleren zijn de Novitech Campus in Nijmegen en de NL Space campus in Noordwijk.

In deze inventarisatie is ook sterker gekeken naar de aanwezigheid van publieke manifeste kennisdragers in combinatie met bedrijven waardoor er meer campussen in Amsterdam en Rotterdam zijn geïdentificeerd. Overigens bestaat de indruk dat er in beide steden de afgelopen jaren ook meer aandacht is geweest voor de ontwikkeling van hun campussen. Het gevolg van de sterkere nadruk op de aanwezigheid van manifeste kennisdragers is dat er minder campussen opgenomen zijn die alleen beschikken over unieke faciliteiten zoals een vliegveld of een kassencomplex.

Vervolg

Met de gekozen datagericht aanpak met Innovatiespotter beschikken we over data om de onderzoeks- en innovatie-ecosystemen rond campussen verder in kaart te brengen en de bedrijvendynamiek te monitoren. Deze actualisatie van de campusinventarisatie is dan ook een tussenstap.

Voor de grotere campussen van deze inventarisatie gaan we in een vervolgonderzoek nader in kaart brengen wat de ruimtelijke opgaven voor deze campussen zijn. De fysieke uitbreiding van een campus vergt een lange planvormingsfase en vraagt om een integrale blik op de ruimtelijke opgaven die in of in de nabijheid van de campus spelen. Om zo de economische kracht van deze belangrijke locaties ook in de toekomst verder te ontplooiën. Deze ontplooiingsmogelijkheden komen meer en meer onder druk te staan, aangezien er weinig ruimte beschikbaar is op of nabij campussen voor onder andere doorgroei van startups en scale-ups. Een aantal campussen aan de rand van de stad loopt tegen zijn grenzen aan en moet op zoek naar extra ruimte om het innovatie-ecosysteem verder te versterken. Ook het gebrek aan goede infrastructurele (OV)-ontsluiting van campussen en voldoende huisvestingsmogelijkheden voor werknemers zijn belemmerende factoren voor de ontwikkeling van campussen.

Technische bijlage campusinventarisatie

1. Criteria campusinventarisatie

Voor de campusinventarisatie 2023 hebben we gekozen voor een doorontwikkeling van de eerdere campusinventarisatie. De eerdere criteria over wat een campus⁶ of sciencepark is, zoals geformuleerd door Buck Consultants International (hierna: BCI) in 2018⁷, zijn ook voor deze inventarisatie het vertrekpunt. De vier criteria zijn:

1 Focus op R&D en/ of technologie gedreven activiteiten

Om te komen tot innovatie, gezamenlijke productontwikkeling en uitwisseling van kennis moet de focus gericht zijn op R&D en/of kennisintensieve activiteiten van bedrijven.

2 Fysieke hoogwaardige vestigingsmogelijkheden & onderzoeksfaciliteiten

Beschikbaarheid van fysieke ruimte die hoogwaardige vestigingsmogelijkheden biedt voor kennisintensieve bedrijvigheid en voor (het gezamenlijk gebruik van) onderzoeksfaciliteiten, zoals lab-, cleanroom- en testfaciliteiten.

3 Aanwezigheid van substantiële manifeste kennisdragers

Een grote manifeste kennisdrager is fysiek en substantieel met onderzoeksactiviteiten aanwezig en vormt de 'anchor tenant' op de campus. Type kennisdragers zijn een R&D centrum van een groot internationaal opererend bedrijf, universiteit, universitair medisch centrum, concentratie van lectoren bij een hbo instelling of een groot onderzoeksinstituut. Manifest wil zeggen dat het bedrijf/instituut een substantiële omvang en sterke reputatie heeft op een specifiek thema of technologie.

4 Actieve open innovatie

Een goed functionerend ecosysteem met een community en netwerk van bedrijven, kennisinstellingen en andere relevante spelers met een organisatie die zich actief bezighoudt met samenwerkingsrelaties binnen en buiten de campus, kennisvalorisatie, kennistransfer, netwerkvorming en business development.

Deze inventarisatie richt zich op open onderzoeks- en innovatie-campusen omdat daar veel bedrijven en instellingen gevestigd zijn waar we ons met ons innovatiebeleid op richten. Dat neemt niet weg dat er ook andere belangrijke fysieke locaties zijn waar gewerkt wordt aan belangrijke innovaties die buiten de scope van deze inventarisatie vallen. Zo zijn er (gesloten) bedrijfscampusen waar veel innovatief onderzoek plaatsvindt, denk aan de campus van ASML of juist kleinere fieldlabs waar praktijkonderzoek gedaan wordt. In 2021 hebben we een onderzoek over de benutting van fieldlabs naar uw Kamer gezonden.⁸ Ook in de agrofoodsector kennen we unieke innovatie locaties zoals de Dairy Campus in Leeuwarden, de Horti Science Campus in Bleiswijk, de Horti Campus in Naaldwijk of Seed Valley in Enkhuizen. Ten slotte hebben een aantal grote steden aantrekkelijke innovatie districten. Omdat de nadruk daar niet op R&D activiteiten ligt, vallen deze buiten de scope van deze inventarisatie.

2. Een campusinventarisatie op basis van een datagerichte aanpak

Op campusen werken kennisinstellingen of andere manifeste kennisdragers samen met bedrijven. De rol van kennisinstellingen op campusen is meestal heel zichtbaar. De zichtbaarheid van innovatieve bedrijven op een campus is vaak beperkter. Hierbij gaat het om een diverse en dynamische groep innovatieve bedrijven, van microbedrijven tot multinationals en in leeftijd van startups tot gevestigde R&D-bedrijven.

De rol van bedrijven is belangrijk voor de economische impact van een campus. Daarom hebben we voor deze campusinventarisatie 2023 een datagerichte aanpak gekozen. Ook is Innovatiespotter gevraagd om deze inventarisatie te ondersteunen. Innovatiespotter is een AI-bedrijf met een goed zicht op innovatieve bedrijven in Nederland inclusief hun locaties. Met behulp

⁶ Een campus beschikt in principe over één centrale locatie tenzij er één management is voor meerdere locaties die ieder ook aan genoemde criteria voldoen

⁷ [Buck Consultants International, Inventarisatie en meerwaarde van campusen in Nederland, 2018](#)

⁸ [Verkenning EZK-perspectief benutting fieldlabs | Rapport | Rijksoverheid.nl](#)

van AI kunnen zij op basis van openbare data alle bedrijven in Nederland indelen op verschillende kenmerken, zoals werkzaamheden, bedrijfssectoren, samenwerkingsverbanden en of ze al dan niet innovatief zijn. Zij analyseren alle in Nederland ingeschreven bedrijven op thema's die aansluiten bij het missie gedreven innovatiebeleid en brengen innovatie-ecosystemen in kaart.

Datagericht werken betekent overigens niet dat alle activiteiten van alle bedrijven vindbaar zijn. Een bedrijf dat vandaag is opgericht, is morgen nog niet vindbaar in publieke databestanden. De meeste bedrijven communiceren goed over hun activiteiten. Per saldo leidt deze datagerichte aanpak tot een veel gedetailleerder inzicht op bedrijfsniveau dan bij eerdere inventarisaties. De nieuwste campus ontwikkelingen zijn nog niet zichtbaar in de data. Zo wordt er momenteel gebouwd aan de Greenwise Campus in Emmen, maar hiervan vinden we de impact nog niet terug.

Met alleen informatie over innovatieve bedrijven kunnen we campussen nog niet op alle criteria beoordelen. Daarom heeft Innovatiespotter ook geput uit openbare bestanden van de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) en sites van NWO over onderzoeksinfrastructuur en van toegepaste onderzoeksinstellingen als TNO. Deze resultaten hebben we ook gedeeld en met een aantal campussen besproken.

Voor de beoordeling op de bovenstaande campuscriteria, het doel van deze inventarisatie, is de aanwezigheid van bijvoorbeeld de hoofdvestiging van een universiteit voldoende om een manifeste kennisdrager te identificeren. Wel bleek uit de gesprekken met enkele grotere campussen dat zij zelf een fijnmaziger zicht hebben op kennispartijen op hun campus dan DUO. Het informeren van DUO over deze verbetermogelijkheden van hun data is echter aan de kennisinstellingen zelf.

Samenwerking vindt niet alleen plaats op het campusterrein, maar ook daarbuiten. Daarom is ook gekeken naar de ecosystemen waarin campussen opereren. Deze ecosystemen geven inzicht in de netwerken van een campus, zowel binnen als buiten de campusgrenzen. De websites van de campussen zijn daarvoor geanalyseerd op informatie over hun samenwerkingsverbanden zoals deelnemers van startup-programma's, deelnemingen van holdings en leden van aan de campus verbonden netwerken. Dit deel van de inventarisatie is afhankelijk van de mate waarin campussen hun activiteiten online delen. Sommige kleinere campussen zoals de Water Campus Leeuwarden zijn zeer transparant in het delen van hun ecosysteem terwijl daarover soms weinig is te vinden van grotere campussen.

De onderliggende data van de inventarisatie geeft gedetailleerd inzicht in de bedrijvendynamiek op en rond campussen. Bijvoorbeeld welke sectoren en innovatie-thema's dominant zijn en welke ecosystemen een rol spelen in de samenhang tussen organisaties. Ondanks de stappen die we met de datagerichte aanpak hebben kunnen zetten, hebben we niet alle aspecten van de vorige inventarisatie⁷ met data kunnen beoordelen. Zo vraagt een goede beoordeling van het begeleiden van open innovatie (criterium 4) meer dan alleen data.

Resumerend is het met de gehanteerde methodiek gelukt om tot een datagerichte inventarisatie van campussen en hun rol onderzoeks- en innovatie-ecosystemen te komen. Hierbij is gekeken naar de aanwezigheid van kennisinstellingen, toegepaste onderzoeksinstellingen, onderzoeksfaciliteiten, concentraties van startups en andere kleine innovatieve bedrijven en aanwezigheid van grotere innovatieve bedrijven.

Wanneer de publieke databronnen voor kennisinstellingen en onderzoeksfaciliteiten verder verbeteren, is er uiteraard ruimte voor doorontwikkeling en verfijning van deze datagerichte aanpak. Ook biedt het onderliggende datamateriaal, aanknopingspunten voor campussen zelf om hun rol in onderzoek- en innovatie-ecosystemen scherper in beeld te krijgen. Campus Groningen heeft hiervoor al een vergevorderde aanpak. Wellicht krijgt dit ook bij andere campussen navolging.

3. Toepassing van een data gerichte aanpak op de criteria

Om de eerdergenoemde campus criteria te toetsen met een datagerichte benadering is de volgende aanpak gekozen.

Of op een campus aan criterium 1 '*R&D en of technologische activiteiten*' voldoet, toetsen we op aanwezigheid van innovatieve bedrijven op de campus. Het voldoen aan criterium 2 '*Hoogwaardige vestigingsmogelijkheden en onderzoeksfaciliteiten*' komt tot uiting in de aanwezigheid van veelal

unieke onderzoeksfaciliteiten maar ook de aanwezigheid van manifeste kennisdragers. Criterium 3 is hieraan gerelateerd. '*Manifeste kennisdragers*' zijn bij grote campussen veelal een hoofdvestiging van een universiteit of een concentratie van hbo onderzoek. Ook een privaat R&D bedrijf met een aanzienlijk aantal medewerkers beschouwen we als een manifeste kennisdrager. Criterium 4 '*Actieve open innovatie*' wordt ondersteund met startersfaciliteiten die via data analyses waarneembaar zijn. Tenslotte functioneren campussen in een breder ecosysteem. Veel campussen communiceren op hun website uitgebreid over het netwerk waarbinnen zij opereren. Die netwerken zijn, als onderdeel van deze inventarisatie, in beeld gebracht.